

ת"פ (ירושלים) 673-10-23 - מדינת ישראל נ' שמשון יצחק שושן

ת"פ (ירושלים) 673-10-23 - מדינת ישראל נ' שמשון יצחק שושן מחוזי ירושלים

ת"פ (ירושלים) 673-10-23

מדינת ישראל

נגד

שמשון יצחק שושן (עציר)

ע"י ב"כ עו"ד עידן גמליאלי

בית המשפט המחוזי בירושלים

[10.10.2024]

כבוד השופט מרדכי כדורי

גזר דין

הרקע:

1. הנאשם הורשע על פי הודאתו שניתנה במסגרת הסדר טיעון, בעבירות כדלהלן: הצתה, לפי סעיף 448(א) סיפה בחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"); ניסיון חבלה חמורה, לפי סעיף 333 בצירוף סעיף 25 בחוק העונשין; אימים, לפי סעיף 192 בחוק העונשין; והפרת הוראה חוקית, לפי סעיף 287(א) בחוק העונשין. הסדר הטיעון לא כלל הסכמה בנוגע לעונש.

תמצית עובדות כתב האישום המתוקן:

2. ביום 30/7/2023 הורה בית משפט השלום בירושלים על שחרור הנאשם ממעצר בתנאים מגבילים, הכוללים מעצר בית מלא בפיקוח.

3. לנאשם היכרות מוקדמת עם יעקב שמש (להלן: "שמש"). שמש מתגורר בית הוריו בביתר עילית (להלן: "הדירה"). הדירה מצויה בקומה מינוס 1, ולה דלת כניסה אחת וחלונות מסורגים.

4. ביום 1/8/2023 לפנות בוקר הנאשם נכנס לפתע לרכב בו ישב אברהם זגורי (להלן: "זגורי"), ואיים על זגורי שיפגע בו אם לא יסיע אותו לביתו. זגורי נענה לדרישת הנאשם. במהלך הנסיעה, הנאשם הורה לזגורי לעצור ליד תחנת דלק ולהמתין לו, ואיים עליו שלא ייסע מהמקום. הנאשם ניגש לתחנת הדלק, מילא בקבוק בדלק, חזר לרכב בו זגורי המתין והורה לו לנסוע לביתר עילית. זגורי עשה כדבריו, ולבסוף עצר את הרכב ברחוב בו מצויה הדירה.

5. הנאשם יצא מהרכב, ניגש לדירה, דפק על הדלת ושאל האם שמש נמצא בבית. אמו של שמש, ששהתה אותה העת בדירה יחד עם שלושה מאחיו של שמש, השיבה שהוא לא נמצא בבית. בשלב זה הנאשם, שהיה מודע לכך שיש אנשים בדירה, הצית את דלת הכניסה של הדירה באמצעות הדלק שהיה בבקבוק, וברח מהמקום.
6. כתוצאה מההצתה, דלת הכניסה לדירה התלקחה ולהבות החלו להיכנס לדירה. אמו של שמש, שהתעוררה מקול פיצוץ והבחינה בלהבות הנכנסות תחת הדלת, לא יכלה לצאת מהדירה, בשל כך שחלונותיה מסורגים ודלתה בערה.
7. הלהבות התפשטו גם לחלל המדרגות, בערו עד שכובו על ידי דיירים, וגרמו לנזקי פיח ועשן כבדים בדלת הכניסה, במבואת הכניסה החיצונית, בקיר הפנימי ובתקרה שליד הדלת, בכל חלל המדרגות ובגורם המדרגות הסמוכות לקומה. תסקיר שירות המבחן:
8. שירות המבחן ערך בעניינו של הנאשם תסקיר מפורט, בו עמד על נסיבותיו האישיות, המשפחתיות, הכלכליות והנורמטיביות.
9. על פי המפורט בתסקיר, הנאשם כבן 22, מצוי בזוגיות, אב לילד בן שנתיים ובעל רקע ונסיבות חיים קשים מאוד. עד למעצרו התגורר עם זוגתו בדימונה ועבד באופן לא יציב. מגיל צעיר הנאשם התמודד עם קשיים שונים, גילה בעיות משמעת והתקשה להתמיד במסגרות לימודיות, למרות ניסיונות רבים לשלבו במסגרות לימוד שונות. מגיל 14 ובמהלך השנים נעשו ניסיונות טיפוליים בעניינו: במסגרת חוץ ביתית טיפולית, אשפוזית, מעון, היחידה לטיפול בהתמכרויות, קהילה טיפולית והוסטל שיקומי. אולם הנאשם התקשה להתמיד ולשתף פעולה. הנאשם התקשה להכיר בדפוסיו הבעייתיים ובקשריו השוליים, שלל דפוסים התמכרות ונזקקות טיפולית בתחום ההתמכרות ולא הגיע לחלק מהפגישות. הנאשם לא נותן אמון בגורמי הטיפול ועסוק בהכחשת מצבו.
10. הנאשם קיבל על עצמו אחריות חלקית למעשיו, ונטה להשליך את התנהלותו על כך שהיה נתון תחת השפעת אלכוהול. לדבריו, עבר את העבירות יום לאחר ששחרר מאסר. כאשר נפגש עם חבריו לחגוג את שחרורו ולאחר שעשה שימוש מפורז באלכוהול, שמש העיר לו הערה הנוגעת לבנו. בעקבות זאת, הנאשם איבד את עשתונותו ועבר את העבירות. הנאשם הביע צער, חרטה ובושה על מעשיו. יחד עם זאת, התקשה להבין לעומק את חומרתם ולהסביר את הפער בין הפגיעה שמשמש פגע בו, לפי תפיסתו, לבין חומרתה של תגובתו. כמו כן, הנאשם התקשה להכיר בנזק הרגשי והפיזי שגרם, וטען כי ביקש רק להזהיר את שמש.

11. הנאשם צבר במהלך מעצרו עבירות משמעת, אחת מהן בשל התנהגות פרועה. הוא משתף פעולה עם עו"ס האגף, נראה כבעל כוחות ומבטא מוטיבציה ראשונית להליך טיפול, ומסר לקצין המבחן כי במהלך מעצרו הנוכחי הבין שאין ביכולתו להתמודד לבדו עם מצבו, וכי הוא מעוניין לקבל סיוע טיפולי לשינוי אורחות חייו. להתרשמות שירות המבחן, בעיתוי הנוכחי אין לנאשם דפוסי התמכרות הדורשים התערבות טיפולית ייעודית. להערכת שירות המבחן, הנאשם זקוק למסגרת סגורה בעלת גבולות ברורים. אולם לנוכח חומרת העבירות שעבר וכיוון שאין בידי שירות המבחן להציע טיפול בקהילה התואם את הסיכון במצבו, לא נוצר פתח להמשך התערבות טיפולית שיקומית.
12. שירות המבחן מעריך שללא השתלבות בטיפול, קיים סיכון לכך שהנאשם ישוב ויעבור עבירות, כי רמת הסיכון להישנות התנהגות אלימה מצדו גבוהה וכי אם תתרחש - מידת חומרתה תהיה גבוהה.
13. בשורה התחתונה, שירות המבחן המליץ להטיל על הנאשם ענישה מוחשית שתבהיר לו את חומרת מעשיו, לצד פיצוי כספי לנפגעי העבירה. יחד עם זאת המליץ להורות לשב"ס לבחון אפשרות לשילובו בשיקום במהלך ריצוי עונשו. ראיות הצדדים לעונש:
14. המאשימה הגישה תדפיס מידע פלילי בעניינו של הנאשם, וגזר דין שניתן נגדו ביום 21/3/2021. כעולה מראיות אלה, לנאשם שתי הרשעות קודמות: ביום 21/3/2021 ניתן בעניינו גזר דין לאחר שהורשע בעבירות של החזקת סכין, חבלה חמורה וחבלה כשהעברין מזויין. בגין עבירות אלה הנאשם נדון, בין היתר, למאסר בפועל למשך 14 חודשים, מאסר מותנה למשך תשעה חודשים לעבירות אלימות מסוג פשע ולמאסר על תנאי למשך ארבעה חודשים לעבירות אלימות מסוג עוון או החזקת סכין. ביום 18/5/2020 ניתן נגדו גזר דין לאחר שהורשע בעבירות של איומים, ניסיון לפציעה כשהעברין מזויין והפרת הוראה חוקית. על הנאשם הוטל לחתום על התחייבות להימנע מהעבירות בהן הורשע ומכל עבירת אלימות במשך שנה.
15. מטעם ההגנה העידה ד"ר גילי תמיר, ד"ר בעבודה סוציאלית ויועצת מומחית למשרד המשפטים והסניגוריה הציבורית. בעדותה פירטה את הרקע הקשה של הנאשם, בדידותו, חלומו להקים בית ומשפחה, המאמצים שנדרשו ממנה כדי לייצר אמון, פרק הזמן הארוך שנדרש לנאשם לבקש עזרה, האתגרים והלחצים איתם ייאלץ להתמודד לאחר שירצה את עונשו ורצונו להשתתף בטיפול למרות תקופת מעצרו הממושכת. לדבריה, הנאשם יידרש לטיפול כדי לרכוש את הכישורים הנדרשים לשמש כאב ולעבוד ולפרנס את משפחתו, והיא מקווה שתינתן לו הזדמנות לטפל בעצמו קודם שיטפל באשתו ובבנו. ד"ר תמיר הפנתה בעדותה לחוות דעת שערכה, בה ציינה את התרשמותה לפיה כיום הנאשם רוצה, מתאים ומגלה מוטיבציה גבוהה להליך טיפולי לו סירב בעבר. לדבריה, אין לה ספק שהנאשם יוכל להירתם מהליך טיפולי ולהצליח בו, וכי אם ישולב במסגרת חוץ ביתית, כדוגמת הוסטל החוט המשולש, סיכויי הצלחת ההליך גבוהים.
16. כמו כן הגישה ההגנה, בהסכמת המאשימה, חוות דעת חקירת דליקה שנערכה על ידי מר יניב שריקי, חוקר דליקות בשירותי כבאות והצלה לישראל. על פי המפורט בחוות הדעת: מוקד הבעירה הוא דלת הכניסה; קיימים נזקי עשן ופיח במבואה הפנימית בתוך הבית; במבואה הכניסה החיצונית; בצד הפנימי של הדלת; בחלל הקומה; ובחדר המדרגות.

טיעוני הצדדים לעונש:

תמצית טיעוני המאשימה:

17. המאשימה טענה כי מתחם העונש ההולם למעשה העבירה בו הנאשם הורשע נע בין שלוש שנות מאסר וחצי לבין שבע שנות מאסר בפועל. המאשימה ביקשה להטיל על הנאשם: עונש מאסר בפועל למשך ארבע שנים וחצי; להפעיל את שני עונשי המאסר המותנים התלויים ועומדים נגדו, כך שאחד מהם, למשך תשעה חודשים, יופעל באופן מצטבר, והאחר, למשך ארבעה חודשים, באופן חופף; מאסר על תנאי; ופיצוי לנפגעי העבירה.

18. לטענת המאשימה, מדובר במעשה הצתה חמור, שנעשה בכוונה לפגוע בבני אדם, במהלכו הנאשם עזב את המקום לאחר הצתת הדלת, למרות שהיה ברור שאין ליושבים בדירה דרך מילוט. הנאשם, כך הודגש, לא פעל באופן ספונטני, אלא בתהליך מתמשך, במהלכו היה באפשרותו להפסיק את מעשיו בכל רגע, תוך שניצל את זגורי והפר הוראה חוקית. במעשיו, הנאשם הביע זלזול בוטה בחיי אדם, בשלטון החוק ובסדר הציבורי.

19. לביסוס עמדתה אשר למתחם העונש ההולם, הפנתה המאשימה לפסקי הדין שלהלן:

א. ע"פ 2249/18 מדינת ישראל נ' פלוני, 11/11/2018: נדונו ערעורים הדדיים שהוגשו על גזר דין בו הוטל על נאשם, בין היתר, עונש מאסר בפועל למשך ארבע שנים. הנאשם חשד כי בת זוגו, המתלוננת, מנהלת מערכת יחסים נוספת. על רקע זה, תקף את המתלוננת. כחודשיים לאחר מכן, בסמוך לשעה 4:00 לפנות בוקר, הנאשם נכנס לדירה, שפך חומר דליק על ספות הסלון והצית אותן. כתוצאה מכך התפשטה אש בדירה והיושבים בה נפגעו.

המתלוננת סבלה מקוצר נשימה וכוויות ואושפזה למשך ארבעה ימים. קטין כבן עשרה חודשים הורדם למשך מספר ימים בשל נפיחויות וסימני פיח באזור בית הקול בגרונו, שערות ראשו היו שרופות, ועל חלקי גופו היו סימני פיח. קטין נוסף, כבן 8, הורדם למשך מספר ימים בשל סימני פיח על מיתרי הקול, סבל מכוויה קלה באפרכסת האוזן ושערו נחרך. בנוסף, שבעה שכנים פונו לטיפול רפואי בשל פגיעות שנגרמו משאיפת עשן וקוצר נשימה. הנאשם אושפז למשך חמישה ימים בשל אי ספיקה נשימתית חדה וכוויות בדרכי הנשימה העליונות. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש ההולם למעשה ההצתה נע בין שלוש לשש שנות מאסר בפועל. בית המשפט העליון קיבל את ערעור המדינה ודחה את ערעור הנאשם. נקבע, כי מתחם העונש ההולם למעשה ההצתה נע בין ארבע שנות מאסר בפועל לבין שבע שנות מאסר בפועל.

ב. ע"פ 5960/13 מדינת ישראל נ' עון, 23/4/2014: בית המשפט העליון קיבל את ערעור המדינה על גזר דין בו נדון נאשם שנכנס לבית עסק בשעה שנכחו בו ארבעה עובדים, שפך בו חומר דליק, התיז ממנו לכיוונם של שלושה מהעובדים, הצית את החומר הדליק ונמלט מהמקום בזמן שהשריפה התפשטה בבית העסק. העובדים שנכחו במקום הצליחו להימלט אך נפגעו משאיפת עשן, ואחד מהם אף פונה לבית החולים. כמו כן נגרם נזק ניכר לבית העסק. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין שנתיים לבין ארבע שנות מאסר. בית המשפט העליון קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין שלוש שנות מאסר בפועל לבין שש שנות מאסר בפועל.

- ג. ע"פ 1908/13 אזוראי נ' מדינת ישראל, 3/7/2014: בפסק הדין נדון ערעור שהגיש נאשם, שהורשע בכך שאיים על אמו ותקף אותה. בחלוף זמן מה הגיע לביתה, הצית גרביים, השליך אותן לארונות וגרם לשריפה של ממש בבית, בשעה שאחותו ישנה, ונמלט. בגזר הדין נקבע כי מתחם העונש ההולם למעשה עבירת ההצתה נע בין ארבע שנות מאסר בפועל לבין שמונה שנות מאסר בפועל. בית המשפט העליון קיבל את הערעור, וקבע כי מתחם העונש ההולם נע בטווח שבין שלוש לשש שנות מאסר.
- ד. שני פסקי דין בהם נדונו מעשי עבירה של הצתת בתי מגורים בשעה שהדיירים לא שהו בהם. ע"פ 4819/22 מדינת ישראל נ' פלוני, 3/8/2022: נקבע כי מאסר בפועל לתקופה בת 48 חודשים הוא עונש מידתי וראוי בגין מעשה הצתה שגרם נזק כבד לרכוש ללא פגיעה בנפש. ע"פ 2939/19 חלפון נ' מדינת ישראל, 2/2/2020: נדחה ערעור על גזר דין שניתן נגד נאשם שהצית את ביתה של אחותו הנכה, לאחר שהצליחה לצאת מהדירה בזחילה. תכולת הבית נשרפה כליל והמתלוננת נותרה חסרת כל. נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין שלוש לשש שנות מאסר בפועל, בין היתר כיוון שההצתה לא נעשתה לאחר תכנון.
20. המאשימה זקפה לזכותו של הנאשם את הודאתו, הרקע הקשה שלו ונסיבותיו הקשות. לחובתו זקפה את עברו הפלילי, הכולל, בין היתר, הרשעות בעבירות של אימים והפרת הוראה חוקית, בהן הורשע גם בהליך זה; הימנעותו מלקבל על עצמו אחריות מלאה למעשיו; והצורך בהרתעתו.
21. לעמדת המאשימה, אין משקל לעדותה של ד"ר תמיר, שכן על בית המשפט להסתמך על תסקיר שירות המבחן שהגיש עמדה מקצועית וניטרלית.
תמצית טיעוני ההגנה:
22. ההגנה טענה כי מתחם העונש ההולם למעשיו של הנאשם נע בין 12 חודשי מאסר בפועל לבין 36 חודשי מאסר בפועל, וביקשה לשחררו להוסטל החוט המשולש לצורך טיפול ושיקום במשך שנה.
23. הסנגור טען כי יש לדון את הנאשם בהתאם למעשיו ולא לפי כותרות העבירות בהן הורשע, וכי מדיניות הענישה הנהוגה בגין מעשים דומים למעשיו של הנאשם מתונה בהרבה ממתחם העונש ההולם שנטען על ידי המאשימה. לתמיכה בעמדתו הפנה למספר רב של פסקי דין, בין היתר לפסקי הדין שלהלן:

- א. ע"פ 8125/15 פרוקופנקו נ' מדינת ישראל, 19/4/2016: נדחה ערעור שהגיש נאשם על גזר דין שניתן נגדו לאחר שהורשע בעבירות של הצתה במטרה לפגוע בבטחת דרי הסביבה או בבני אדם ואיומים. המערער איים מספר פעמים על המתלוננת, שכנתו, שיפגע בה. בנוסף, המערער הצית ניירות וקרטונים שהצמיד לדלת דירתה של המתלוננת, בעת שהיא ובתה ישנו בתוך הדירה. כתוצאה מההצתה נגרם נזק לחלקה התחתון של הדלת ועשן חדר לדירה. בגזר הדין נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין שנה לשלוש שנות מאסר, והוטל עליו עונש מאסר בפועל למשך 22 חודשים.
- ב. ת"פ (מחוזי ירושלים) 34401-07-22 מדינת ישראל נ' עיסא, 18/5/2023: נגזר דינו של נאשם שהורשע בעבירות של הצתה, לפי סעיף 448(א) רישה בחוק העונשין, והיזק בזדון. הנאשם, שהחליט להצית את ביתו של המתלונן, שפך דלק על דלת הכניסה והצית אותה. השריפה התפשטה באזור הכניסה, גרמה לנזקי פיח, אחזה בכיסאות שנשרפו, סיכנה את הבתים הסמוכים ואת המתלונן ומשפחתו, ועשן התפזר באזור. נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין עשרה חודשי מאסר לבין 40 חודשי מאסר, והוטל על הנאשם עונש מאסר בפועל למשך 15 חודשים.
- ג. ת"פ (מחוזי ירושלים) 54562-06-23 מדינת ישראל נ' ודעי, 27/3/2024: גזר דין שניתן בעניינו של נאשם שהרשע, בין היתר, בעבירה של הצתה, לפי סעיף 448(א) רישה בחוק העונשין. הנאשם החליט להצית את דירת המתלונן, בזמן שהמתלונן בתוכה, על מנת לשלוח לו מסר מרתיע. הנאשם נעמד מחוץ לחלון הדירה שנמצאת בקומת הקרקע, הצית את הווילון באמצעות נר והתרחק מהמקום. באותה עת נכחו בדירה המתלונן ושני ילדיו הקטינים. כתוצאה מהאש נגרמו סימני פיח על התקרה והקירות בשטח המטבח ופינת האוכל, והווילון שהוצת נשרף כולו. נקבע כי מתחם העונש ההולם למעשה זה נע בין 18 חודשי מאסר בפועל לבין 36 חודשי מאסר בפועל.
- ד. ת"פ (מחוזי ב"ש) 3964-02-22 מדינת ישראל נ' אבו קרינאת, 19/9/2022: גזר דין בו נדון נאשם שהורשע בעבירות של הצתה, לפי סעיף 448(א) רישה בחוק העונשין, ותקיפה סתם. הנאשם שילח אש במזיד במטבחה של אמו. בתגובה לכך שאמו ניסתה להוציא מהאש מעדר שהשליך לתוכה, תקף אותה בכך שתפס ועיקם את ידיה. הנזק שנגרם למבנה כתוצאה ממעשיו של הנאשם הוערך בכ-10,000 ₪. נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 18 חודשי מאסר בפועל לבין 36 חודשי מאסר בפועל.
- ה. ת"פ (מחוזי מרכז) 25993-10-19 מדינת ישראל נ' פקי, 27/7/2021 (להלן: "עניין פקי"): הנאשמת הורשעה בעבירות של הצתה, לפי סעיף 448(א) רישה בחוק העונשין, ואיומים. הנאשמת איימה על אחת המתלוננות, והחליטה להצית את בתיהן של שתי המתלוננות. בעת שבני הבית של אחת המתלוננות, בהם בנה הפעוט, ישנו בבית, הנאשמת פתחה את חלונות הבתים, שפכה דרכם חומר דליק, הציתה את שני הבתים ועזבה את המקום לאחר שהבחינה כי האש אווזת בבתים. אחד הבתים נשרף כליל. כמו כן נשרפה ספת ישיבה בסלון הבית האחר. נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 24 לבין 54 חודשי מאסר בפועל.
- ו. ת"פ (מחוזי ירושלים) 27669-07-19 מדינת ישראל נ' פלוני, 23/1/2020: נדון נאשם שהורשע בעבירות של הצתה, לפי סעיף 448(א) רישה בחוק העונשין, והיזק בזדון. בעת שהמתלוננת שהתה בבית עם שני בניה, הנאשם שפך חומר דליק על דלת ביתה ובאזור הסמוך לדלת והצית אש, תוך שעצם עיניו לאפשרות שהמתלוננת וילדיה שוהים בבית. כתוצאה מכך נדלקה אש בחזית הבית, אשר אחזה בדלת הבית ובאזור הסמוך לה במשך כדקה, ודעכה לאחר מכן. נקבע כי מתחם הענישה נע בין שישה חודשי מאסר בפועל לבין 24 חודשי מאסר בפועל.

24. לעמדת ההגנה, יש לתת משקל לכך שנקודת הפתיחה של הנאשם נמוכה מאוד ושמגיל צעיר הוא לבד בעולם. כמו כן, יש להביא בחשבון את הודאתו של הנאשם, החיסכון בזמן שיפוטי, נסיבות חייו ורצונו הכן, כנטען, להציל את חייו ולהשתלב בהליך טיפולי.

25. הנאשם בטיעונו ביקש להשתחרר להוסטל. לדבריו, הוא רוצה ויכול להציל את חייו ומעוניין ללמוד, לעבוד ולהצליח.

דיון ומסקנות:

מתחם העונש ההולם:

26. במעשה של הצתה גלום סיכון של ממש לנפש ולרכוש. בנוסף, הצתה כוללת בחובה מסר עברייני אלים, שיש בו להטיל מורא על נפגע העבירה ועל הציבור בכללותו. בית המשפט העליון חזר ועמד על חומרת המעשה, וקבע: "רבות נכתב ונאמר אודות חומרתה היתרה של עבירת ההצתה, שתחילתה ידועה "ואחריתה מי ישרנה", שכן מנהגה של האש להתפשט מבלי יכולת שליטה תוך גרימת נזקים ואף סיכון חיי אדם... הצתה נתפסת כעבירה חמורה, לא רק בשל הסכנה האינהרנטית הטבועה בה, אלא גם בשל המסר העברייני האלים העולה ממנה, מסר שיש בו כדי להטיל אימה ופחד ולפגוע בתחושת הביטחון האישי של הציבור... לא בכדי קבע המחוקק את העונש המרבי על עבירה זו ל-15 שנות מאסר, אף במקרים בהם לא היתה כל כוונה לפגוע בנכס ציבורי או בבני אדם." (ע"פ 4311/12 סורי נ' מדינת ישראל, פסקה 3, 8/11/2012)

וכן:

"בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתה הרבה של העבירה ועל הסיכון הגלום בה "שראשיתה ידוע, אולם כיצד תתפשט ומה יהיה היקף הנזק הכרוך בה, הוא עניין שלמצית, בדרך כלל, אין שליטה עליו"... על עבירה זו נאמר: "... ראשיתה גפרור ואחריתה עלולה להיות שערי מוות"... לפיכך, עבירת ההצתה מחייבת בדרך כלל השתת עונש מאסר בפועל ובהתאם קבע המחוקק לצידה עונש חמור."

(ע"פ 3116/13 קבלאן נ' מדינת ישראל, פסקה 9, 15/10/2013)

27. יוער כי בשל טבעה של אש להתפשט ולהזיק ללא יכולת שליטה, נקבע במשפט העברי כי המבעיר אש אחראי לנזקים שנגרמו כתוצאה מבעירתה באחריות ישירה, כאילו גרם להם בידיו הוא, ולא במידת האחריות המוטלת על מי שגרם לנזק תוצאתי ("אשו משום חציו"; תלמוד בבלי מסכת בבא קמא, דף כב, עמוד א).

28. מתחם הענישה למעשה של עבירת הצתה אינו אחיד, אלא נקבע בהתחשב, בין היתר, בתוצאות ההצתה, פוטנציאל הסיכון הגלום בה ומידת התכנון המוקדם (ע"פ 2939/19 חלפון נ' מדינת ישראל, פסקה 6, 2/2/2020).

29. קשה להפריז בתיאור פוטנציאל הסיכון לגוף ולרכוש הגלום במעשים בגינם הנאשם הורשע. הנאשם הצית את דלת הכניסה לדירה לפנות בוקר, בהיותו מודע לכך שאנשים נמצאים בדירה ובנסיבות בהן לא עמדה להם כל דרך להימלט ולנוס על נפשם בשל כך שפתחי הדירה חסומים בסורגים או באש. לא נדרש מאמץ רב על מנת לתאר את תחושות המצוקה וחוסר האונים שאמו של שמש חשה אותה עת, כאשר נאלצה להזעיק עזרה.
30. האש שהנאשם הצית גרמה לנזקים ניכרים ומשמעותיים, כמפורט לעיל. אמנם, הנזקים שנגרמו בפועל רחוקים מרחק רב מהנזקים הפוטנציאליים: בכתב האישום לא נטען כי נגרמו נזקי גוף; ונזקי הרכוש שפורטו בו כוללים נזקי פיח ועשן. אולם, פוטנציאל הסיכון והנזק לא התממש כיוון שהדיירים כיבו את האש, ולא כתוצאה ממאמציו של הנאשם, שהיה אדיש לתוצאות מעשיו ונמלט מהמקום.
31. למעשיו של הנאשם קדמו תכנון ומעשה הכנה, שננקטו לכל המאוחר בשלב בו פנה לזגורי ואיים עליו על מנת שיספק לו שירותי הסעה לצורך ביצוע העבירות.
32. כל זאת עשה הנאשם תוך שהוא מוסיף חטא על פשע, מאיים על זגורי ומתעלם מצו בית המשפט שניתן רק זמן קצר קודם לאירוע והורה על שחרורו ממעצר בתנאים מגבילים הכוללים, בין היתר, מעצר בית מלא.
33. אכן, יש בפסקי הדין אליהם הצדדים הפנו בטיעוניהם כדי לסייע לצורך עמידה על מדיניות הענישה הנהוגה. ברם, לא ניתן להתעלם מכך שבפסיקה אליה המאשימה הפנתה נדונו נסיבות חמורות באופן משמעותי מהנסיבות בענייננו. בין היתר: הצתה שנעשתה בחלקה הפנימי של דירה; מעשי הצתה שתוצאותיהם כללו פגיעות משמעותיות בגופם של מספר בני אדם; והתזת חומר בעירה לכיוונם של עובדים ששהו במקום.
34. בדומה, לא ניתן להתעלם מכך שחלק ניכר מהפסיקה אליה ההגנה הפנתה דנה בעניינם של נאשמים שעברו עבירות בנסיבות פחות חמורות, ושבשל מעשיהם הורשעו בעבירת ההצתה הבסיסית המנויה בסעיף 448(א) רישה בחוק העונשין, שהעונש המרבי בגינה עומד על 15 שנות מאסר. אולם הנאשם, שהצית את האש במטרה לפגוע בבני אדם, הורשע בעבירת הצתה שנעברה באחת הנסיבות המחמירות המנויות בסעיף 448(א) סיפה בחוק העונשין, שהעונש המרבי בגינה עומד על 20 שנות מאסר. במקרה דומה קבע בית המשפט העליון, כי מתחם הענישה שנקבע בבית המשפט המחוזי, הנע בין 24 לבין 48 חודשי מאסר בפועל, נקבע על הצד המקל (ע"פ 98/20 כהן נ' מדינת ישראל, 11/6/2020).

35. מתחם ענישה דומה, הנע בין 24 לבין 54 חודשי מאסר בפועל, נקבע בעניין פקי אליו הפנתה ההגנה. ניתן להוסיף ולהפנות למתחם ענישה דומה שנדון בע"פ 3415/23 עוכזי נ' מדינת ישראל, 1/11/2023: המערער הגיע למסעדה ריקה מסועדים, שפך חומר בעירה במטבח, הצית אש, האיץ את התפשטותה ונמלט מהמקום. כתב האישום ייחס לו עבירה לפי סעיף 448(א) סיפה לפי החלופה של הצתה במטרה לפגוע בבני אדם. בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער בעבירה שיוחסה לו, אולם בחלופה של הצתת נכס המשמש את הציבור. בגזר הדין נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 25 לבין 50 חודשי מאסר והוטל על המערער עונש מאסר בפועל למשך 40 חודשים. בית המשפט העליון קיבל את ערעור הנאשם בנוגע לסעיף העבירה והרשיע אותו בעבירת ההצתה הבסיסית, לפי סעיף 448(א) רישה בחוק העונשין. למרות זאת, הערעור על העונש נדחה, בשים לב למגמת ההחמרה הנוהגת בפסיקה ביחס לעבירות הצתה, ובשל הצורך להרתיע את המערער - אשר לו עבר פלילי מכביר - כמו גם את הציבור כולו, מפני ביצוע עבירות חמורות אלה.

36. בהתחשב באמור לעיל אשר לערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות, במידת הפגיעה בהם, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ובמדיניות הענישה הנהוגה, נראה לי כי מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שהנאשם עבר נע בין 27 חודשי מאסר בפועל לבין 40 חודשי מאסר בפועל.
העונש המתאים לנאשם:

37. לצורך קביעת העונש המתאים לנאשם בתוך מתחם הענישה שלעיל יש להביא בחשבון, לטובתו של הנאשם, את הודאתו בשלב מוקדם מאוד של ההליך, עוד במהלך הדיון המקדמי. יש בכך כדי לתמוך במידה מסוימת באמור בתסקיר כי הנאשם מקבל על עצמו אחריות למעשיו, גם אם באופן חלקי, ומבטא צער, חרטה ובושה. כמו כן, יש ליתן משקל ראוי לנסיבות חייו הקשות מאוד והמורכבות של הנאשם, שהיה בהן להשליך על התנהלותו במהלך השנים. בנוסף יש להתחשב בנכונותו להשתלב בטיפול, גם אם התגבשה בשלב מאוחר.

38. לחובתו של הנאשם עומדים: עברו הפלילי הכולל, כאמור, שתי הרשעות קודמות, בין היתר בעבירות אלימות והפרה הוראה חוקית; העובדה שעבר את העבירות בזמן שתלויים ועומדים נגדו עונשי מאסר על תנאי לעבירות אלימות; הימנעותו מלקבל עליו אחריות מלאה, להבין את חומרת מעשיו, להכיר בנזק שגרם; ונטייתו להשליך את התנהלותו על היותו נתון תחת השפעת אלכוהול.
שחרור הנאשם להוסטל:

39. לא ניתן לקבל את בקשת ההגנה לשחרר את הנאשם למסגרת חוץ ביתית לצורך הליך טיפולי, מהנימוקים הבאים:

א. שירות המבחן פירט בתסקיר שערך כי אין בידו להציע הליך טיפולי בקהילה התואם את הסיכון במצבו של הנאשם. אינני מתעלם מעמדתה השונה של ד"ר גילי תמיר. ברם, הלכה היא כי אין ליתן משקל לתסקיר פרטי. כפי שנקבע, הדין מכיר באפשרות של הגשת תסקיר על ידי שירות המבחן, שמשמש גורם ניטרלי ומוסמך ושיקוליו נוטים להיות מקצועיים, אובייקטיביים ואחידים (ע"פ 6032/16 לוי נ' מדינת ישראל, 23/7/2017. וראו גם: עפ"ג (מחוזי ירושלים) 72115-01-23 טורגמן נ' מדינת ישראל, פסקה 30, 28/6/2023).

ב. התועלת שעשויה לנבוע משילובו של הנאשם בהליך טיפולי ייעודי משמעותי ברורה, ומקובלת גם על שירות המבחן. ברם שיקולי שיקום אינם חזות הכל, אלא אך מני שיקולים רבים אותם בית המשפט נדרש לשקול בבואו לגזור את הדין, בהם נסיבות ביצוע העבירה ונסיבותיו הפרטניות של הנאשם (ע"פ 3728/22 מסאלחה נ' מדינת ישראל, 9/8/2022). חומרתן של העבירות שהנאשם עבר בנסיבותיהן, בצירוף העובדה שהנאשם התקשה במהלך השנים לשתף פעולה עם גורמי הטיפול והערכת שירות המבחן כי הנאשם זקוק לצורך שיקומו למסגרת סגורה בעלת גבולות ברורים, מביאות לידי מסקנה כי במקרה זה מאסרו של הנאשם הוא שיקומו (השוו: רע"פ 5250/12 אבו גוידר נ' מדינת ישראל, 14/1/2013).

התוצאה:

40. אני דן אפוא את הנאשם לעונשים הבאים:

א. מאסר בפועל למשך 35 חודשים שיימנו מיום מעצרו, 20/9/2023.

ב. אני מורה על הפעלת עונשי המאסר המותנים שהוטלו על הנאשם על ידי בית המשפט לנוער בבית המשפט המחוזי בירושלים בת"פ 57402-09-20 ביום 21/3/2021. תשעה חודשי מאסר ירוצו במצטבר וארבעה חודשי מאסר בחופף. סך הכל ירצה הנאשם 44 חודשי מאסר בפועל.

ג. מאסר למשך שנה וזאת על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר, אם יעבור עבירת הצתה או עבירת אלימות כלפי גוף מסוג פשע.

ד. מאסר למשך שישה חודשים וזאת על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר, אם יעבור עבירת אלימות כלפי גוף מסוג עוון.

ה. פיצוי לנפגעת העבירה, גב' מרים שמש, בסך 10,000 ₪. הפיצוי יופקד בקופת בית המשפט עד ליום 1/1/2025.

41. שירות בתי הסוהר מתבקש לבחון את האפשרות לשלב את הנאשם בטיפול במהלך מאסרו.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, ח' תשרי תשפ"ה, 10 אוקטובר 2024, במעמד הצדדים.